

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Мала академія наук України
Національний університет
«Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Національний університет
«Чернігівська політехніка»

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МАЛА АКАДЕМІЯ
НАУК УКРАЇНИ
ПІД ЕҐІДОЮ ЮНЕСКО

XIV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

XIV INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
«ACADEMIC AND UNIVERSITY SCIENCE:
RESULTS AND PROSPECTS»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ/ COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

9 грудня 2021 /
December 9, 2021

Міністерство освіти і науки України

Національна академія наук України

Мала академія наук України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Національний університет «Чернігівська політехніка»

«Академічна й університетська наука: результати та перспективи»

Збірник наукових праць
за матеріалами

XIV Міжнародної науково-практичної конференції

09 грудня 2021 року

Полтава 2021

УДК 378.031.33:81'25-057.87]:004

Ніколаєнко Ю.О., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4635-2461>
nikolayenko.y@ukr.net

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ РОБОТИ З ТЕКСТАМИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Анотація. У статті розглядається проблема впровадження інтерактивного навчання у процес професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти. Автором запропоновано ряд інтерактивних методів для роботи з текстами, яка є невід'ємною складовою навчання студентів-філологів. Обґрунтовано ряд переваг інтерактивного навчання та доведено ефективність інтерактивних методів у підвищенні якості професійної компетентності майбутніх перекладачів.

Ключові слова: інтерактивне навчання, інтерактивні методи, робота з текстами, майбутні перекладачі.

UDC 378.031.33:81'25-057.87]:004

Yuliia Nikolaienko, PhD in Pedagogics, Associate Professor,
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Politechnic"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4635-2461>
nikolayenko.y@ukr.net

INTERACTIVE METHODS OF TEXT WORK IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE INTERPRETERS

Abstract. The article deals with the problem of the implementation of interactive learning into the process of professional training of future interpreters at higher educational establishments. The author suggests a number of interactive methods for text work, which is an essential component of preparation of philology students. The article provides the description of interactive learning advantages and proves the efficiency of interactive methods in improving the quality of professional competency of future interpreters.

Key words: interactive learning, interactive methods, text work, future interpreters.

Вступ. В умовах сьогодення в усіх сферах суспільного життя спостерігається розширення міжнародної співпраці та об'єднання зусиль фахівців різного профілю для вирішення різноманітних завдань. Одним із важливих чинників успішного співробітництва між представниками різних країн є посередницька діяльність перекладача, що забезпечує ефективну комунікацію. З огляду на це, посилюються вимоги до професійної компетентності перекладача. Тож у сфері вищої освіти виникає нагальна потреба у підвищенні якості професійної підготовки майбутніх фахівців з перекладу. Одним із способів вирішення цієї проблеми є розробка і впровадження в освітній процес інноваційних технологій і методів навчання.

Інтерактивні технології навчання досліджуються у наукових працях як українських (Г. Коберник, О. Комар, Л. Пироженко, Н. Побірченко, О. Пометун, С. Сисоєва, Т. Торчинська), так і зарубіжних авторів (N. Davidson, R. M. Gillies, A. I. Nevin, S. Sharan, H. Shachar, N. Unin, K. Yano). Велику кількість досліджень присвячено вивченню проблеми застосування інтерактивних методів і технологій у навчанні іноземних мов (Л. Глушок, Н. Городованець, Т. Коваль, У. Науменко, І. Новак, А. Медведчук, І. Свириденко та інші). У наукових розвідках А. Онищук доведено, що інтерактивне навчання є запорукою якісної професійної підготовки перекладачів та позитивно впливає на формування готовності

майбутніх перекладачів до професійної діяльності [1, 2].

Метою нашої статті є обґрунтування використання інтерактивних методів роботи з текстами у професійній підготовці майбутніх перекладачів.

Методика дослідження. За визначенням О. Пометун, інтерактивне навчання – це організація викладачем за допомогою певної системи способів, прийомів, методів освітнього процесу, що заснований на суб'єкт-суб'єктних стосунках педагога й учня, багатосторонній комунікації, конструюванні знань учнем, використанні самооцінки та зворотного зв'язку та постійній активності учня [3, С. 7].

У лінгводидактичному енциклопедичному словнику зазначено, що інтерактивні методи викладання – це група сучасних методів, які ґрунтуються на інтеракціонізмі, що є на сьогодні досить популярною концепцією у соціальній психології. Згідно з цією концепцією соціальна взаємодія людей розглядається як міжособистісна комунікація, у процесі якої людина здатна прийняти роль іншої людини, уявити, як її сприймає партнер зі спілкування і відповідно інтерпретувати ситуацію та конструювати власні дії [4, С. 94].

Варто відмітити, що інтерактивне навчання цілком відповідає діяльнісно-орієнтованому підходу, який є провідним у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти [5]. Згідно з цим підходом, людина вивчає і використовує мову як «соціальний агент» у процесі виконання певної діяльності, яка надає повноцінного значення усім мовленнєвим процесам і завданням. Діяльнісно-орієнтований підхід передбачає, що навчання мови має відбуватися у процесі виконання певних завдань, які пов'язані не тільки з мовою, але й з майбутньою професійною діяльністю студентів. Важливою передумовою успішного виконання таких завдань є правильна організація взаємодії викладача і студентів, зокрема з допомогою інтерактивних технологій.

Інтерактивні методи мають ряд переваг, які визначають ефективність їх застосування в освітньому процесі. Зокрема, ми повністю погоджуємося з висновком А. Онищук про те, що інтерактивне навчання майбутніх перекладачів «створює сукупний ефект, який виявляється в тому, що на фоні програмного засвоєння знань з іноземних мов формуються вміння співпрацювати на основі стратегії взаємодії; формується комунікативна компетентність, що визначається зміною стилю спілкування, усвідомленням бар'єрів спілкування та вирішенням комунікативних завдань; виявляється толерантність, яка характеризується сприйняттям інших людей і забезпечує повноту й адекватність іншомовного спілкування в різних ситуаціях» [1, С. 196].

У науково-педагогічній літературі знаходимо велику кількість різноманітних методів інтерактивного навчання. Наприклад, за деякими підрахунками існує 289 методів інтерактивного навчання, що можуть використовуватися у процесі аудиторної роботи та під час дистанційного навчання [6].

Серед найбільш поширених методів варто виділити метод кластера, метод пазла, мозковий штурм, метод порівняльної діаграми, метод проєктів, рольові та ділові ігри, метод симуляції, асоціативне навчання, навчання у співробітництві, круглі столи, дискусії тощо.

Читання та переклад текстів є невід'ємною частиною навчального процесу, що спрямований на формування перекладацької компетентності студентів-філологів. Найбільш традиційні методи роботи з текстами передбачають таку організацію взаємодії викладача зі студентами, коли один студент читає і перекладає речення з тексту, викладач та інші студенти слухають і перевіряють. Такий метод є не дуже ефективним, оскільки має ряд недоліків. Як показує практика, з різних причин не всі студенти цілеспрямовано слухають і перевіряють правильність перекладу, зокрема вони вважають, що це завдання викладача, це нецікаво, можна займатися власними справами, поки хтось інший відповідає тощо. Більш того, це може займати досить багато часу, якщо текст значний за обсягом. Якщо у групі велика кількість студентів, то кожен з них прочитає кілька речень, отже, можна стверджувати, що тоді студенти матимуть недостатньо практики для формування іншомовної комунікативної компетентності.

У нашому дослідженні ми пропонуємо застосовувати технології інтерактивного

навчання у роботі з текстами. Перевагами інтерактивних методів є: 1) одночасне залучення всіх студентів до активної роботи на занятті; 2) розширення можливостей для практики умінь і навичок, необхідних для здійснення майбутньої професійної діяльності; 3) стимулювання інтересу до іншомовної комунікації та формування позитивної мотивації до опанування основами перекладацької професії; 4) розвиток критичного мислення, умінь і навичок партнерської взаємодії, креативних та евристичних здібностей, рефлексії.

Наведемо приклади інтерактивних методів роботи з текстами, які можна використовувати у професійній підготовці майбутніх перекладачів:

1) Студенти поділяються на пари і отримують завдання письмово перекласти текст. Всі пари перекладають один і той самий текст. Завдання виконується у процесі взаємодії з партнером, студенти обговорюють свої варіанти перекладу того чи іншого словосполучення чи речення та обирають найбільш вдалий варіант. Потім пари міняються і отримують завдання порівняти свої варіанти перекладу.

2) Студенти поділяються на невеликі групи по кілька чоловік. Текст також поділяється на рівномірні частини відповідно до кількості студентів у групі. Якщо рівні володіння іноземною мовою у студентів сильно відрізняються, можна дати більшу за обсягом частину тесту тому, хто має вищий рівень, для того, щоб кожен справився зі своїм завданням, витративши на це приблизно однакову кількість часу. Кожен студент спочатку працює зі своєю частиною самостійно: виписує незнайомі слова та перекладає їх. Потім ознайомлює інших членів групи з відібраною лексикою і всі разом роблять переклад усього тексту.

3) Студенти в парах або невеликих групах перекладають текст за допомогою засобів машинного перекладу, потім обмінюються перекладеними текстами і отримують завдання відредагувати текст, який перекладено з допомогою машинного перекладу.

4) Студенти поділяються на групи до три чоловіки і отримують текст, який потрібно переробити на діалог, наприклад зробити інтерв'ю з експертом у певній сфері (розподіл ролей – експерт, журналіст, перекладач).

5) Студентам у парах або групах необхідно знайти в мережі Інтернет певний текст, при цьому викладач може визначити тематику або ж запропонувати студентам самим обрати, про що буде текст. Потім групи обмінюються обраними текстами та колективно їх перекладають.

6) Студентам у парах пропонується перекласти текст, свідомо зробивши при цьому певну кількість помилок. Потім вони обмінюються текстами і отримують завдання знайти помилки у перекладі іншої групи. На завершальному етапі пари, які зробили свідомі помилки у перекладі, перевіряють, чи інша пара знайшла усі помилки та чи вірно ці помилки виправили.

7) Студенти у парах отримують аудіо текст, який потрібно перетворити на письмовий текст.

8) Студенти у парах мають зробити усний переклад письмового тексту та зробити аудіо запис свого перекладу.

Це лише декілька прикладів, які доводять можливість використовувати інтерактивні методи у роботі з текстами для формування перекладацької компетентності. Необхідно зазначити, що ефективність застосування даної методики залежить від певних чинників. Зокрема, якщо студенти не мають розвинених навичок взаємодії в групах і парах, необхідно спочатку чітко їм пояснити основні правила організації парної і групової роботи. Важливе значення має чітке формулювання завдань, забезпечення постійного зворотного зв'язку та підтримки з боку викладача, пояснення критеріїв оцінювання колективної роботи.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна констатувати, що інтерактивні методи навчання мають значні переваги у порівнянні з традиційними методами роботи з текстами. З огляду на це, інтерактивне навчання є дієвим засобом підвищення якості професійної підготовки майбутніх перекладачів.

Література

1. *Онищук А.С. Вплив використання інтерактивних технологій на формування готовності*

майбутніх перекладачів до професійної діяльності. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Випуск 1(38). С. 194 – 197.

2. Онищук А.С. Інтерактивне навчання як запорука якісної професійної підготовки перекладачів. . Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. Випуск 1 (40). С. 193 -196.

3. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. К.: А.С.К., 2007. 144 с.

4. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь. М.: Астрель: АСТ: Хранитель, 2007. 746 с.

5. *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment.* Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 260 p.

6. Yee Kevin. *Interactive Techniques.* Last updated 8/3/2020. URL: <https://www.usf.edu/atle/documents/handout-interactive-techniques.pdf>